

НАПРЯМ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-15>

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Беспалов І. О.

*ФОП, діяльність у сфері права
м. Київ, Україна*

Інформаційна безпека є поняттям, яке містить Основний Закон України, але при цьому перебуває у стані становлення та розвитку національних юридичних наук. Так, відповідно до статті 17 Конституції України [1] «захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави». Тобто серед найважливіших функцій держави зазначено забезпечення інформаційної безпеки.

Тривалий час термін «інформаційна безпека» було унормовано як складовий елемент національної безпеки: згідно статті 1 Закону України «Про основи національної безпеки України» (наразі втратив чинність) [2] інформаційна безпека поряд з кібербезпекою та кіберзахистом наводилась як складова національної безпеки – тобто захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави в цілому. Питання національної безпеки України наразі регулюється Законом України «Про національну безпеку України» [3]. Проте цей нормативно-правовий акт не містить чіткого термінологічного визначення «інформаційна безпека».

В умовах військової агресії Російської Федерації, через яку Президентом України введено в Україні воєнний стан відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [4], особливої актуальності набувають питання термінологічного визначення та правового регулювання інформаційної безпеки, адже приклади загроз інформаційній безпеці є очевидними особливо в той час, коли інформація набуває форми продукту. Правове регулювання відносин щодо створення та збирання, одержання і зберігання, використання, поширення, охорони і захисту інформації здійснюється через Закон України «Про інформацію» [5], і саме цим Законом

унормовано поняття «захист інформації». Але, на наш погляд, захист інформації і інформаційна безпека не є тотожними категоріями, тому інформаційна безпека набуває особливої актуальності як предмет наукових досліджень в умовах воєнного стану.

Питання інформаційної безпеки та дотичні до них досліджувались такими науковцями, як: О. Довгань та Т. Ткачук [6], Є. Захаров і Р. Тополевський [7], В. Пилипчук [8], О. Ярема [9], проте даний напрямок наукових досліджень і досі потребує напрацювань, відповідних наукових розробок і, як наслідок, удосконалення законодавчої регламентації.

Вартою уваги є Стратегія інформаційної безпеки, затверджена Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021 [10], в якій вживається термін «інформаційна безпека України». Цей термін визначається як складова національної безпеки України через словосполучення «стан захищеності», за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації. Під об'єктами захищеності перебувають державний суверенітет, територіальна цілісність, демократичний конституційний лад та інші життєво важливі інтереси людини. Також стан захищеності інформаційної безпеки України відповідно до згаданої Стратегії передбачає доступ до достовірної і об'єктивної інформації, існування ефективної системи захисту та протидії нанесенню шкоди через поширення негативних інформаційних впливів.

Доцільно зауважити, що в 2014 р. було ініційовано Проект Закону «Про засади інформаційної безпеки України» [11], яким пропонувалось унормувати терміни «інформаційна безпека», «інформаційна інфраструктура», «забезпечення інформаційної безпеки», «загрози інформаційній безпеці» та низку інших вкрай важливих для суспільства і держави категорій. Проте цей законопроект так і не було втілено в життя, а нових наразі не запропоновано.

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо, що в умовах повномасштабної військової агресії, що триває вже два роки на території України, інформаційна безпека є важливою функцією держави, а отже, має набути особливої уваги з боку наукової спільноти та суспільства в цілому.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254-к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.02.2024).

2. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#n142> (дата звернення: 15.02.2024).

3. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата звернення 16.02.2024).

4. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення 16.02.2024).

5. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n18> (дата звернення 16.02.2024).

6. Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю. Концептуальні засади законодавчого забезпечення інформаційної безпеки України. *Інформація і право*. № 1(28). 2019. С. 86-99.

7. Тополевський Р., Захаров Є. Коментарі до проекту Закону України «Про інформаційну безпеку України» від 22.09.2004 р. № 5732. URL: <https://khp.org/1105737155> (дата звернення 19.02.2024).

8. Пилипчук В. Г. Актуальні питання захисту прав, свобод і безпеки людини в сучасному інформаційному суспільстві. *Проблеми захисту прав людини в інформаційному суспільстві*: зб. матер. наук.-практ. конф. / упоряди. Фурашев В. М., Петраєв С. Ю. (НДПП НАПрН України, НІСД, Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, НТУУ «КПІ»). Київ: вид-во «Політехніка». 2016. С. 6-8.

9. Ярема О. Г. Предмет правового забезпечення інформаційної безпеки в інформаційному праві. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія Право. 2016. № 2. С. 244-252.

10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 р. «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (дата звернення 19.02.2024).

11. Про засади інформаційної безпеки України : Проект Закону України від 28.05.2014 р. № 4949. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51123 (дата звернення 19.02.2024).